
SANTACANA, Carles (coord.) (2001). *El franquisme al Baix Llobregat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

El Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat va iniciar —ara fa vint anys— una tasca d'impuls a la recerca sobre la història de la comarca, fruit de la qual s'han publicat obres importants com *Les guerrilles al Baix Llobregat* —1986— coordinada per Mercè Renom; *Col·lectivititzacions al Baix Llobregat* —1989—, coordinada per Carles Santacana; *El pas de la societat agrària a industrial al Baix Llobregat. Agricultura intensiva i industrialització* —1995—, coordinada per Àngel Calvo. El volum *El franquisme al Baix Llobregat* és el resultat final del projecte de recerca col·lectiva endegat l'any 1996 en el marc del Centre d'Estudis. Actualment, la historiografia llobregatina dedica una gran atenció a l'estudi de l'època franquista, de manera que a hores d'ara coneixem força bé alguns aspectes de la nostra història més propera al Baix Llobregat.

L'obra —de més de cinc-centes pàgines— s'articula en tres parts, precedides d'una introducció. La primera part està dedicada a l'ocupació franquista i a la postguerra; tres dels estudis referents al primer franquisme fan una aproximació a la vida local de diversos municipis de la comarca: Sant Joan Despí —Miquel Ruiz—, Gavà —Josep Capmany— i la Colònia Güell —Josep Patró. L'estudi més llarg d'aquesta primera part és el de Jordi Amigó, que analitza de forma exhaustiva la retirada republicana —la *fugida*— i l'ocupació franquista —la *libe-*

ración— de la comarca en els dotze dies que van del 18 al 29 de gener de 1939.

La segona part està formada per tres capítols que tenen com a marc cronològic l'etapa del *desenvolupament*; el treball de Martí Checa estudia les actuacions del Patronato de las Viviendas del Congreso Eucarístico al Baix Llobregat, l'estudi de Robert Bernad tracta sobre l'Assemblea de Catalunya i el moviment obrer al Baix Llobregat, i Miquel Ruíz Carrillo analitza l'evolució de Viladecans als anys seixanta i setanta. Per últim, els tres estudis de la tercera part es centren en l'àmbit de l'associacionisme i la cultura. Clara Carme Parramon examina la política cultural dels governs municipals de l'Hospitalet en relació amb la població immigrada que s'assentava al municipi en quantitats ingents; Enric Ferreras fa una aproximació a la dinàmica artística de Sant Feliu de Llobregat durant el franquisme, i Àngel Muñoz, en un treball que també cobreix tot el període franquista, analitza les característiques dels espectacles públics i el protagonisme associatiu en la seva realització.

Aquests deu treballs són una bona mostra de l'esforç col·lectiu que es fa actualment, dins i fora de les universitats, per tal de recuperar el nostre passat recent. Els estudis presentats estan fets amb un gran rigor i s'inscriuen plenament en el marc de la recerca desenvolupada a Catalunya.

Justament per contextualitzar aquests treballs monogràfics, molt diversos entre si, és molt útil la introducció realitzada per Carles Santacana que obre el volum. L'autor, en primer lloc, subratlla

la importància dels estudis d'història local, que van créixer amb molta força al llarg dels anys noranta, pel desenvolupament de la historiografia de caràcter general sobre l'època franquista. Després ofereix un estat de la qüestió sobre els coneixements assolits en relació amb el període franquista al Baix Llobregat, que en certa manera confirmen els trets que la historiografia ha assenyalat com a característiques generals de

l'etapa franquista, al mateix temps que permet observar la diversitat de les realitats locals.

Estem, doncs, davant d'una obra de gran interès tant per als estudiosos de l'àmbit local com per a aquells que fan una aproximació macro a la nostra història més propera.

CARME MOLINERO